

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УМОВАХ ВІЙНИ

*Збірник тез доповідей
I Міжнародної науково-практичної конференції*

17-18 квітня 2025 року

Цивільний захист в умовах війни : збірник тез доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 17-18 квітня 2025 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2025. 296 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Василь ЛОЇК

кандидат технічних наук, доцент, начальник
кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД

Роман ЯКОВЧУК

доктор технічних наук, доцент, начальник
факультету цивільного захисту ЛДУБЖД

Ольга МЕНЬШИКОВА

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
заступник начальника факультету цивільного
захисту, ЛДУБЖД

Андрій ГАВРИСЬ

кандидат технічних наук, доцент, заступник
начальника кафедри цивільного захисту,
ЛДУБЖД

**Олександр
СИНЕЛЬНИКОВ**

кандидат технічних наук, доцент, доцент
кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД

Андрій ГАВРИЛЮК

кандидат технічних наук, доцент, доцент
кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД

Павло БОСАК

кандидат технічних наук, доцент, доцент
кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД

Андрій ТАРНАВСЬКИЙ

кандидат технічних наук, доцент, доцент
кафедри цивільного захисту, ЛДУБЖД

Мар'ян ЛАВРІВСЬКИЙ

старший викладач кафедри цивільного
захисту, ЛДУБЖД

**Олександр
ЛЮБОВЕЦЬКИЙ**

старший викладач кафедри цивільного
захисту, ЛДУБЖД

Володимир РИХВА

викладач кафедри цивільного захисту,
ЛДУБЖД

Олександра ПЕКАРСЬКА

викладач кафедри цивільного захисту,
ЛДУБЖД

**Максим
ДОВГАНОВСЬКИЙ**

викладач кафедри цивільного захисту,
ЛДУБЖД

Вікторія ФІЛІПОВА

викладач кафедри цивільного захисту,
ЛДУБЖД

У збірнику тез I Міжнародної науково-практичної конференції «Цивільний захист в умовах війни» висвітлено досвід сучасних тенденцій й викликів в організації цивільного захисту в умовах війни, а також формування основних напрямків вдосконалення та розвитку системи цивільного захисту.

Для наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів освіти, працівників наукових, виробничих установ, підрозділів ДСНС України, представників державних та місцевих органів влади, громадських і професійних організацій та здобувачів освіти.

Автори несуть особисту відповідальність за зміст представлених публікацій, достовірність результатів і дотримання вимог академічної доброчесності. Оргкомітет не несе відповідальності за порушення правил напису в друкованих авторських матеріалах.

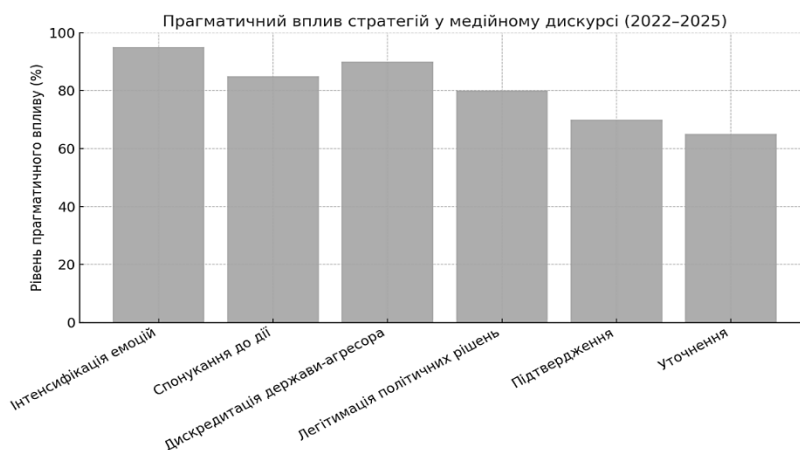

Рисунок 3 – Прагматичний вплив стратегій у медійному дискурсі (2022–2025)

Прагматичний підхід до аналізу мови війни в ЗМІ уможливив виявити ключові засоби впливу на реципієнта й простежити, як ці засоби сприяють формуванню стійкості до ворожих наративів і підвищують ефективність заходів цивільного захисту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Booth, W. (2022). Ukraine war's collateral damage: Britain's beloved fish and chip shops. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/world/2022/07/02/ukraine-wars-collateral-damage-britains-beloved-fish-chip-shops/>
2. Gibbons-Neff, T. (2023). Why Bakhmut? It's a Question as Old as War. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2023/05/22/world/europe/bakhmut-ukraine-war.html>
3. Ilyushina, M. (2024). Ukraine war briefing: Russian pressure forces Ukrainian retreat from three villages. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2024/apr/29/ukraine-war-briefing-russian-pressure-forces-ukrainian-retreat-from-three-villages>
4. Murray, W. (2025). Ukraine war briefing: Nothing about Ukraine without Ukraine, say European ministers. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/2025/feb/13/ukraine-war-briefing-nothing-about-ukraine-without-ukraine-say-european-ministers>

УДК [[378.4.091.12:159-051]:614.8](477.83-25)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК СКЛADOVA ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЗА ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ)

Ю. В. Вінтюк

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Забезпечення цивільного захисту кожного громадянина нашого суспільства в даний час є нагальною потребою, вирішення якої покладено на державні інстанції різних рівнів, яка, проте, містить чимало труднощів у процесі її подолання. Незважаючи на те, що відповідні уповноважені державні структури здійснюють чималі зусилля, щоб максимально захистити кожного жителя від впливу різноманітних небезпечних чинників, однак нерідко виникає чимало труднощів з їх роз'ясненням та виконанням, що також залежить як від впливу низки чинників різного характеру, зокрема, психологічного та педагогічного характеру. Звідси виникає потреба розгляду різних аспектів даної проблеми.

Мета роботи: розглянути особливості психолого-педагогічного забезпечення навчально-виховного процесу в умовах військового стану на конкретному прикладі.

Відповідно до «Кодексу цивільного захисту України», цивільний захист передбачає здійснення державними інстанціями низки функцій, спрямованих на захист населення, території, оточуючого довкілля та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, а також ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим, як у мирний час, так і в умовах військового стану. Зокрема, реалізація цих функцій передбачає надання потребуючим з числа цивільного населення медичної допомоги, соціально-психологічної підтримки та медико-психологічної реабілітації при отриманні фізичних і психологічних травм. Важливою складовою психологічної підтримки в умовах військового стану є здійснення психологічного супроводу тих, хто навчаються, спрямованого на підтримання навчального процесу за несприятливих умов.

Забезпечення навчально-виховного процесу в ЗВО під час дії військового стану належить до нагальних завдань державного керівництва всіх рівнів, а також працівників освіти. Однак з вирішенням цього завдання на практиці виникає чимало труднощів, різного характеру. Відповідно, постає необхідність розгляду особливостей забезпечення навчання, психологічних передусім, у вітчизняних ЗВО за наявних умов, що зумовлює доцільність даного дослідження.

Чинними документами визначено Пріоритетні напрями в організації навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях ДСНС України на 2024-2025 роки:

- розвиток системи навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів із питань цивільного захисту;
- координація та здійснення спільних дій із забезпечення підготовки органів управління та сил цивільного захисту до дій у разі загрози і виникнення надзвичайних ситуацій, в умовах особливого періоду та терористичного акту;
- створення належних умов для забезпечення функціонування освітньої підсистеми навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях;
- поширення у суспільстві основних засад культури безпеки, формування правильної соціальної позиції щодо власної безпеки, мотивації безпечної поведінки в різних сферах життєдіяльності («Організаційно-методичні вказівки з підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях на 2024-2025 роки», р.1, п.1.1).

Необхідність здійснення підготовки фахівців в умовах воєнного стану стала нагальним викликом сьогодення, який вимагає від працівників системи освіти максимальної активізації наявних ресурсів. Навчання в умовах військового стану було налагоджено з врахуванням нових умов, що було досягнуто завдяки подоланню впливу низки несприятливих чинників.

Після нетривалого періоду невизначеності навчання було відновлено, за допомогою електронних освітніх платформ, придатних забезпечити навчальний процес у змішаній (очно-дистанційній) або дистанційній формах. Вирішенню цього завдання сприяло те, що в ЗВО вже протягом тривалого часу налагоджено дистанційне навчання, зокрема, у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності воно вже два десятиліття здійснюється за допомогою Віртуального навчального середовища закладу. В цьому викладачам дуже допоміг досвід дистанційного навчання під час всесвітньої пандемії коронавірусу, який здійснювався, зокрема, в режимі інтерактивної взаємодії за допомогою навчального середовища “Microsoft Teams” та інших. Крім проведення теоретичних і практичних занять із планових навчальних дисциплін, було налагоджено індивідуальне консультування в синхронному режимі. Проте для забезпечення повноцінного навчально-виховного процесу за наявних реалій постала необхідність забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу [1].

Згідно з діючими установчими документами, освітній заклад за наявних реалій військового стану повинен стати осередком безпеки не тільки громадської, але й інтелектуальної, емоційної, особистісної. З огляду на це до завдань працівників освіти слід віднести формування в навчальних закладах середовища психологічного комфорту,

атмосфери довіри, чуйності та приязності, а за необхідності також надання психологічної допомоги у подоланні негативних проявів, для усунення всеможливих розладів. Для забезпечення умов, необхідних для виконання цього завдання, керівництвом Львівського державного університету безпеки життєдіяльності створено Психологічний центр, яким в разі потреби надається психологічна допомога, передусім курсантам і студентам закладу.

Необхідні консультації надаються фаховими психологами курсантам і студентам закладу, у яких виникають різні труднощі психологічного характеру, пов'язані з необхідністю здійснення життєдіяльності умовах військового стану. Передусім здійснюється діагностика для з'ясування психологічних проблем, а потім реалізується комплекс заходів для корекції можливих розладів, або реабілітації, а затим налагоджується психологічний супровід клієнта до повного усунення причин звернення.

Окремо слід сказати про педагогічний аспект проблеми: вкрай необхідно за наявних реалій військового стану і дії надзвичайних умов у країні налагодити навчання, передусім слухачів навчальних закладів, ефективним способом виявлення різноманітних симптомів, що потребують втручання фахівців відповідного профілю, психологів і психотерапевтів передусім. Не менш важливо навчити самостійно долати різні повсякденні труднощі психологічного характеру, уникати конфліктів, як і за потреби керувати ними, уникати дії стресорів або долати неоптимальні психічні стани, а також прийомам саморегуляції тощо. Все це сприятиме підвищенню психологічної культури тих, хто навчається, а в кінцевому підсумку – зміцненню їхнього психічного здоров'я. Однак у даний час навчальні курси такого спрямування наявні лише в навчальних програмах курсантів і студентів, які навчаються за спеціальністю «Психологія».

Як показує здобутий досвід психолого-педагогічної діяльності в умовах воєнного стану, забезпечення організації навчально-виховного процесу для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання у змішаному та дистанційному режимі з використанням сучасних технічних засобів та інформаційних мереж, може сприяти успішній реалізації освітнього процесу навіть за наявних реалій. Крім цього, було налагоджено сприятливі умови навчання та роботи для тих учасників навчального процесу, які перебувають у лавах ЗСУ, або в підрозділах територіальної оборони, займаються волонтерською діяльністю тощо.

Всупереч наявним умовам військового стану, всім суб'єктам навчально-виховного процесу у вітчизняних ЗВО довелося продовжити виконання поставлених перед ними завдань, що було необхідно для забезпечення злагодженого функціонування всіх соціальних інститутів суспільства, як на даний час, так і в майбутньому. Проте забезпечення повноцінного освітнього процесу за наявних реалій змушує задіювати додаткові можливості, зокрема, використання психологічного супроводу суб'єктів освітнього процесу, що дозволяє звести до мінімуму вплив негативних чинників, наявних під час дії воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zabezpechennya-psihologichnogo-suprovodu-uchasnikiv-osvitnogo-procesu-v-umovah-voyennogo-stanu-v-ukrayini>